

2. Program Bahagian Pengurusan

Bahagian Pengurusan adalah salah satu daripada tiga (3) bahagian utama yang terdapat dalam Jabatan Pertanian. Terdapat tujuh (7) seksyen yang membantu melaksanakan fungsi di atas iaitu Seksyen Pembangunan Sumber Manusia, Seksyen Pentadbiran, Seksyen Latihan Vokasional, Seksyen Penguatkuasaan dan Perlindungan Tanaman, Seksyen Pembangunan Organisasi, Seksyen Pengurusan Daerah dan Seksyen Perkhidmatan Am. Program / aktiviti yang dilaksanakan oleh Bahagian Pengurusan adalah Program Latihan Pertanian, Program Pembangunan Sumber Manusia, Program Pembangunan Organisasi, Program Perkhidmatan Pengawasan dan Pengawalan Perosak dan Program Perkhidmatan Kawalselia.

2.1 Program Latihan Pertanian

Program ini dilaksanakan oleh Seksyen Latihan Vokasional melalui Institut Pertanian Sabah (IPS), Kota Belud dan Pusat Latihan Vokasional Pertanian (PLVP), Lahad Datu.

2.1.1 Institut Pertanian Sabah (IPS), Kota Belud diwujudkan untuk melatih dan mengeluarkan graduan yang berkemahiran dalam bidang sijil pertanian. Tempoh pengajian Program Sijil Pertanian adalah selama dua tahun iaitu empat semester.

Bidang pengkhususan yang ditawarkan untuk sijil ini adalah sebanyak enam (6) iaitu Pengurusan Estet, Pengurusan Ternakan, Landskap, Teknologi Memproses Hasil Pertanian, Teknologi Pengeluaran Tanaman Makanan dan Mekanisasi Ladang.

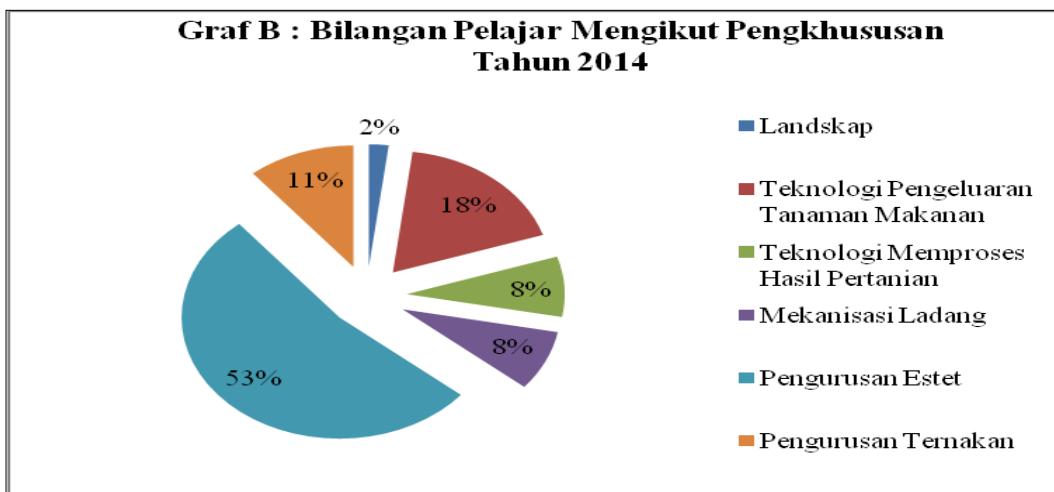
Pencapaian pelaksanaan program bagi tahun 2014 adalah seperti Rajah 4 dan Rajah 5:

Rajah 4 : Pencapaian Purata Nilai Gred Keseluruhan (PNGK) Tahun 2014 Bagi Semester IV (Kumpulan Pelajar Ke 17)

Rajah 4 menunjukkan bilangan pelajar mengikut pencapaian PNGK pada Semester IV bagi tahun 2014. Jumlah keseluruhan pelajar Kumpulan ke 17 adalah 118 orang, daripada jumlah tersebut seramai 4 orang pelajar mendapat PNGK 2.00 – 2.49, 78 orang mendapat 2.50 - 2.99 dan 36 orang mendapat 3.00 - 3.50. Prestasi ini menunjukkan peningkatan berbanding tahun 2013.

Rajah 5 : Bilangan Pelajar Mengikut Pengkhususan Tahun 2014 Bagi Kumpulan Pelajar Ke 17.

Rajah 5 menunjukkan peratus pelajar mengikut pengkhususan bagi tahun 2014. Pelajar Tahun II iaitu Kumpulan Pelajar ke 17 adalah seramai 118 orang dan daripada jumlah tersebut seramai 63 orang mengikuti Pengkhususan Estet, 21 orang bagi Teknologi Pengeluaran Tanaman Makanan, 13 orang Pengurusan Ternakan, 9 orang Pengkhususan Mekanisasi Ladang, 9 orang Pengkhususan Teknologi Memproses Hasil Pertanian dan 3 orang bagi Pengkhususan Landskap.

Latihan Kemahiran Pelajar IPS

2.1.2 Tahun 2014, PLVP telah menggunakan sepenuhnya kurikulum baharu di mana pelatih wajib mengikuti proses pengajaran dan pembelajaran Kursus Asas, Kursus Kemahiran (30% teori dan 70% latihan) serta Latihan Industri bagi melengkapkan bebanan pengajaran dan pembelajaran 48 jam kredit selama satu tahun (Dua semester).

Skop program bermula daripada pengambilan pelatih, proses pengajaran dan pembelajaran, pentaksiran serta penilaian akhir berdasarkan Kurikulum Pendidikan berdasarkan Hasil (*Outcome Based Education*). Di mana keputusan penilaian akan disahkan oleh Jawatankuasa Panel Penilaian dan Peperiksaan Seksyen Latihan Vokasional.

Mesyuarat Pengemaskinian Kurikulum AVTC

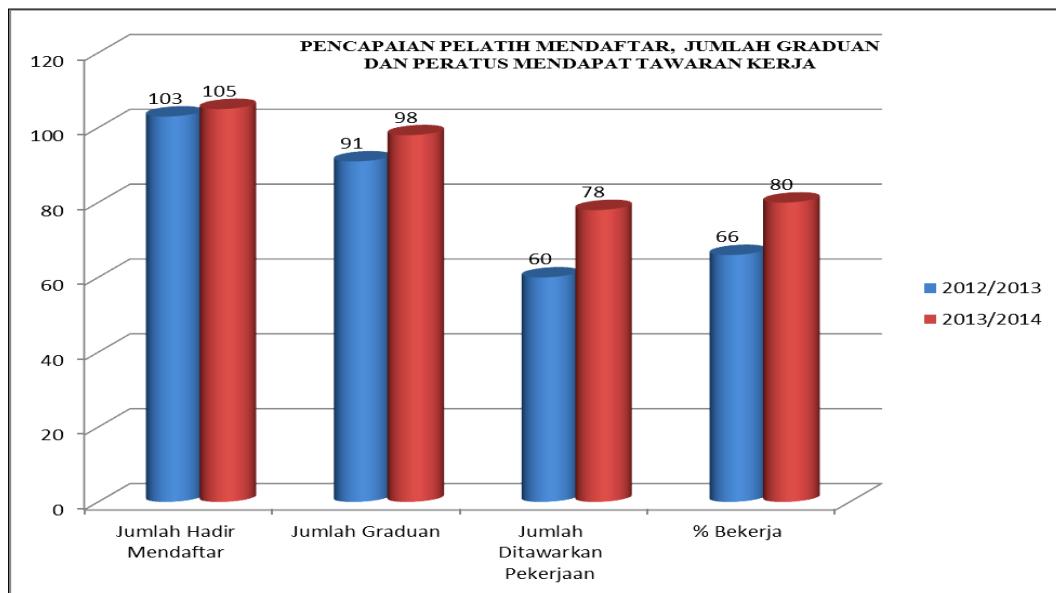

Latihan Kemahiran Pelajar AVTC

Pada tahun 2014, seramai 98 orang graduan telah menerima Sijil Vokasional Pertanian dengan pencapaian nilai berdasarkan Purata Nilai Gred Keseluruhan (PNGK) seperti gambarajah di bawah.

Rajah 6 : Pencapaian pelaksanaan program bagi tahun 2014

Jadual 24 : Pencapaian program kewangan 2014

Bil.	Peruntukan	Jumlah Peruntukan	Jumlah Perbelanjaan	% Pencapaian
1.	Perbekalan (S32)	918,000.00	916,219.78	99.81
2.	Kos kapital (D28)	856,000.00	735,260.00	80.71
3.	Kos Operasi (D28)	55,000.00		
JUMLAH		1,829,000.00	1,651,479.78	90.29

2.2 Program Pembangunan Sumber Manusia

Program Pembangunan Sumber Manusia dilaksanakan oleh Unit Pembangunan Kerjaya dan Pusat Latihan Pertanian.

2.2.1 Unit Pembangunan Kerjaya (UPK)

UPK bertanggungjawab dalam menangani urusan dan peluang-peluang untuk kakitangan menyertai/menghadiri latihan dalam perkhidmatan yang dianjurkan oleh jabatan/agensi kerajaan dan swasta yang diadakan dalam negeri, luar negeri Sabah maupun luar negara. Contohnya latihan yang dianjurkan oleh Jabatan Pertanian Malaysia, INTAN, INSAN, MARDI, Japan International Cooperation Agency (JICA) dan lain-lain. Latihan yang dianjurkan ini adalah dalam bentuk kursus, seminar, bengkel, persidangan dan taklimat.

Pada tahun 2014, pencapaian pengurusan penyertaan anggota jabatan menghadiri latihan anjuran luar jabatan adalah seramai 942 orang. Perincian penyertaan anggota jabatan mengikuti latihan anjuran luar adalah seperti jadual di bawah.

Jadual 25 : Pencapaian latihan dalam perkhidmatan (anjuran luar jabatan)

LOKASI LATIHAN	PENCAPAIAN
Dalam Negeri	887 orang
Dalam Negara	54 orang
Luar Negara	1 orang
JUMLAH	942 orang

Selain itu unit ini juga berperanan mengurus penyertaan anggota jabatan dalam peperiksaan untuk pembangunan kerjaya mereka. Bilangan penyertaan anggota jabatan dalam peperiksaan perkhidmatan awam negeri untuk subjek jabatan pada tahun 2014 adalah seperti jadual di bawah:

Jadual 26 : Pencapaian peperiksaan perkhidmatan awam negeri

PERKARA	2014	
	Siri I	Siri II
Bilangan Penyertaan Anggota Jabatan	68 orang	9 orang

Kaitangan menduduki Peperiksaan Awam

Unit ini juga berperanan menyelaras latihan/lawatan peserta daripada luar jabatan meliputi program Belia Tani Ke Jepun, Konvensyen Petani, Latihan Industri Pelajar, Latihan Peralihan Pasukan Keselamatan dan Lawatan Kerja Pelawat Luar. Sepanjang 2014, pencapaian bagi penyelarasan latihan/lawatan peserta daripada luar jabatan adalah seperti berikut:

Jadual 27 : Pencapaian penyelarasan latihan/lawatan peserta daripada luar jabatan

PERKARA	PENCAPAIAN
Program Belia Tani Ke Jepun	1 orang
Program Konvensyen Petani	19 orang
Program Latihan Industri Pelajar	293 orang
Program Latihan Peralihan Pasukan Keselamatan	16 orang
Lawatan Kerja Pelawat Luar	84 orang (3 rombongan)

Selain itu, unit ini juga mengurus permohonan latihan jangka panjang untuk anggota jabatan yang melanjutkan pelajaran ke peringkat pengajian tinggi sama ada secara sambilan atau sepenuh masa. Pada tahun 2014, tidak ada permohonan jangka panjang diterima daripada anggota jabatan.

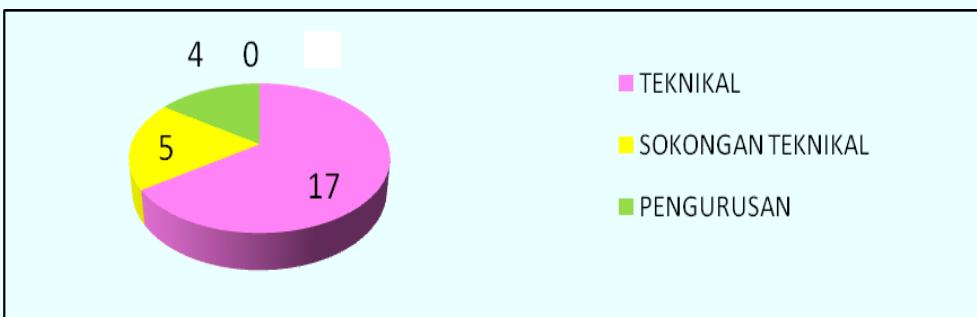
Kursus Team Building Programme 1 (21 - 24 April 2014)

2.2.2 Pusat Latihan Pertanian

Pusat Latihan Pertanian ditubuhkan dengan objektif untuk menjalankan latihan dalam perkhidmatan anjuran jabatan kepada anggota jabatan dari pelbagai gred dan jawatan untuk meningkatkan pengetahuan dan kemahiran teknikal serta untuk mendedahkan idea-idea dan teknologi-teknologi baru yang akan membantu mereka menjalankan tugas dengan lebih kompeten. Secara umumnya, latihan yang disediakan adalah berdasarkan kepada keperluan semasa yang ditetapkan oleh jabatan dan dinilai serta diperakukan dalam Mesyuarat Panel Latihan Jabatan.

Latihan yang dilaksanakan adalah terdiri daripada tiga kategori iaitu teknikal (teknikal pertanian, penyelidikan pertanian, pengembangan pertanian, pembangunan industri asas tani, kuarantin, kejenteraan pertanian), sokongan teknikal (komputer/teknologi maklumat, fotografi) dan pengurusan (pengurusan organisasi, pengurusan kewangan, motivasi). Pecahan jumlah latihan yang dilaksanakan mengikut kategori adalah seperti Rajah 7 di bawah:

Rajah 7 : Pecahan jumlah latihan mengikut kategori

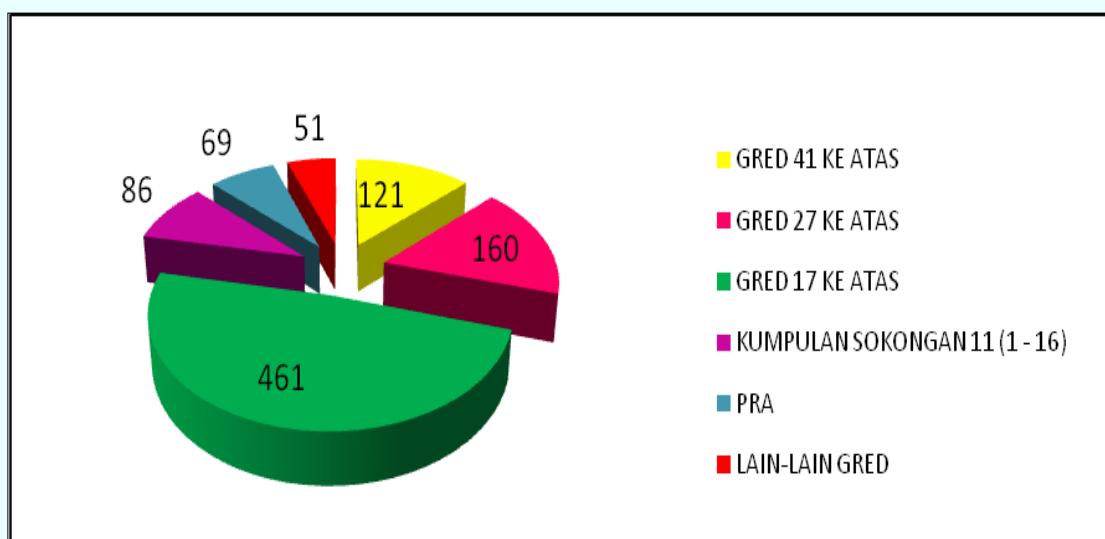

Jadual 28 : Pencapaian pelaksanaan latihan anjuran pusat ini pada tahun 2014

Bil	Perkara	Sasar	Capai
1	Jumlah latihan (buah)	27	26 (96%)
2	Jumlah penyertaan (orang)	680	948 (139%)

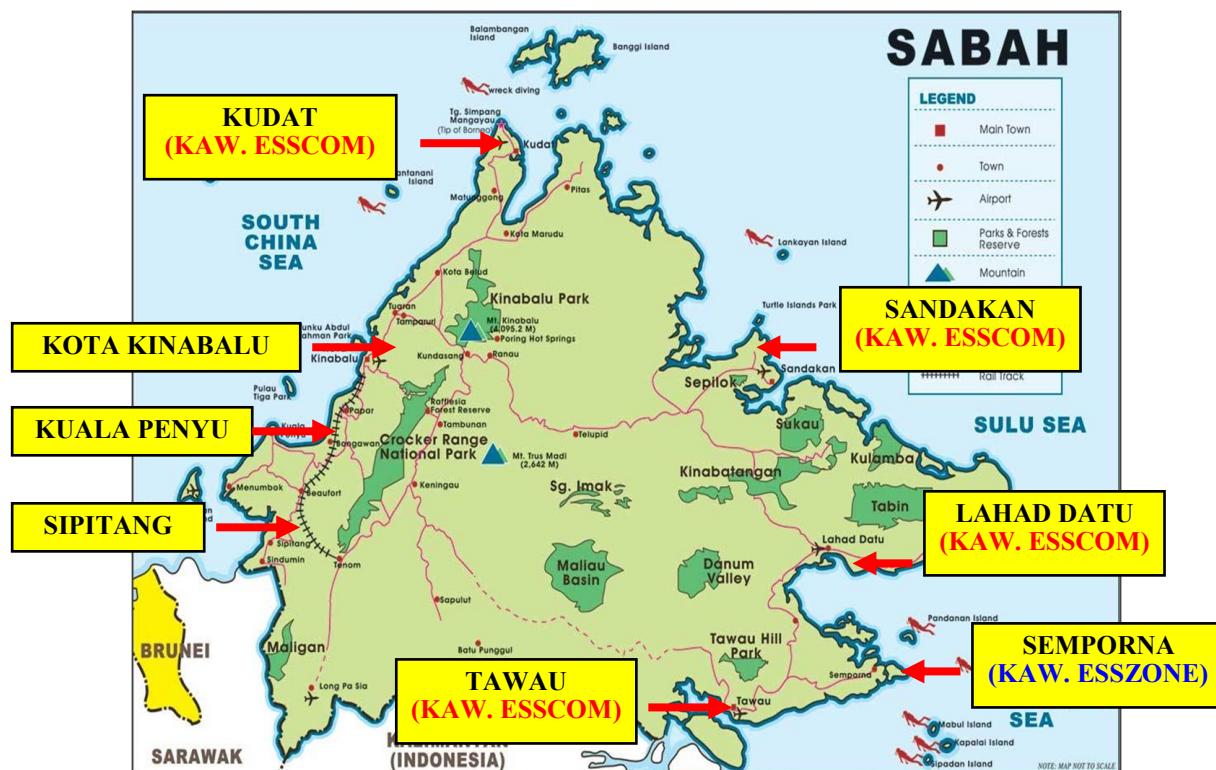
Jumlah penyertaan peserta yang menghadiri latihan mengikut kategori adalah seperti Rajah 8:

Rajah 8 : Jumlah penyertaan peserta menghadiri latihan mengikut kategori

2.4 Program Perkhidmatan Pengawasan dan Pengawalan Perosak

Program pengawasan dan pengawalan perosak tanaman menjalankan operasi perkhidmatan kuarantin dan perlindungan tumbuhan negeri Sabah. Pelaksanaan perkhidmatan kuarantin tumbuh-tumbuhan ini khususnya melibatkan pematuhan kepada syarat-syarat sanitasi bahan-bahan tanaman, komoditi pertanian dan bahan bukan pertanian terkawal yang diimport dan dieksport dari kawasan komponen ataupun dari luar negara untuk mencegah kemasukan sebarang perosak yang berbahaya. Program ini dijalankan menurut Akta Kuarantin Tumbuhan 1976 dan Peraturan-Peraturan Kuarantin Tumbuhan 1981. Selain dari itu, program ini juga menggunakan Perintah Larangan Kastam mengenai Import dan Eksport 2012 dalam pengawalan pengimportan dan pengeksportan tumbuh-tumbuhan dan bahan bukan pertanian terkawal.

Pejabat pertanian yang menyediakan perkhidmatan kuarantin

2.4.1 Pencapaian aktiviti-aktiviti perkhidmatan kuarantin tumbuhan

Pencapaian aktiviti-aktiviti perkhidmatan kuarantin tumbuhan ibu pejabat Kota Kinabalu, daerah Tawau, Sandakan, Lahad Datu, Sipitang dan Kuala Penyu bagi tahun 2014 adalah seperti pada Jadual 29.

Jadual 29 : Pencapaian aktiviti perkhidmatan kuarantin

Aktiviti	Pencapaian	Kutipan Hasil (RM)
Pengeluaran Permit Import Ibu Pejabat Kota Kinabalu Daerah Sandakan	2,576 Permit Import	38,640.00
Jumlah	2,576 Permit Import	38,640.00
Pengeluaran Sijil Fitosanitasi Ibu Pejabat Kota Kinabalu Daerah Tawau Daerah Sandakan Daerah Lahad datu	3,170 Sijil Fitosanitasi 1,845 Sijil Fitosanitasi 967 Sijil Fitosanitasi 533 Sijil Fitosanitasi	154,560.00 88,000.00 69,080.00 51,100.00
Jumlah	6,515 Sijil Fitosanitasi	362,740.00
Pengeluaran Perihal Konsaimen Ibu Pejabat Kota Kinabalu Daerah Sipitang	524 Sijil Perihal Konsaimen 6,885 Sijil Perihal Konsaimen	2,620.00 34,425.00
Jumlah	7,409 Perihal Konsaimen	37,045.00
Jumlah Keseluruhan Import Permit Sijil Fitosanitasi Perihal Konsaimen Kutipan Hasil	2,576 Permit Import 6,515 Sijil Fitosanitasi 7,409 Sijil Perihal Konsaimen	438,425.00

Pusat latihan ini menyediakan kemudahan latihan dan prasarana seperti bilik kuliah, makmal, penginapan, sajian makanan, kemudahan sukan, pengangkutan, dewan sajian, bilik rekreasi dan bilik asrama yang selesa dan selamat kepada semua anggota jabatan yang menghadiri latihan di pusat ini.

*Kursus Sains Tanah pada
02 - 05 Jun 2014*

*Kursus Good Laboratory Practices
pada 04 - 07 Ogos 2014*

*Kursus Operasi, Penjagaan Dan
Penyelenggaraan Kenderaan Pacuan 4
Roda pada 14 – 17 April 2014*

2.3 Program Pembangunan Organisasi

Seksyen Pembangunan Organisasi merancang, mengelola dan mengurus strategi program peningkatan kualiti dan produktiviti bersama Jawatankuasa Penyelaras dan Pasukan Pelaksana untuk menambahbaik perkhidmatan jabatan kepada pelanggan.

Aktiviti-aktiviti program peningkatan kualiti dan produktiviti yang dilaksanakan adalah seperti berikut:

- Pelaksanaan sistem pengurusan kualiti MS ISO 9001:2008
- Pengurusan dokumen strategik jabatan
- Penunjuk prestasi utama (KPI)
- Inovasi
- Penerapan integriti
- Penerapan amalan 5S
- Penandaarasan
- Pengiktirafan/penghargaan
- Pengurusan pelanggan
- Keselamatan dan kesihatan pekerja
- Pengurusan penarafan bintang (Star Rating)

Pencapaian program peningkatan kualiti dan produktiviti pada tahun 2014 adalah seperti diuraikan di bawah :

a) Pelaksanaan sistem pengurusan kualiti MS ISO 9001:2008

Persijilan MS ISO 9001:2008 kepada sistem pengurusan kualiti jabatan dalam skop “Penyampaian Perkhidmatan Berkaitan Komoditi Tanaman Pertanian” telah berjaya diperbaharui untuk tempoh 14 Julai 2014 sehingga 13 Julai 2017. Lokasi Persijilan adalah ibu pejabat, Pusat Penyelidikan Pertanian Tuaran, Pusat Latihan Pertanian Kota Belud, Pusat Latihan Pertanian Bersepadu Putatan, dan lima pejabat Pertanian Daerah iaitu Papar, Penampang, Tuaran, Tawau serta Sandakan dengan penambahan satu lokasi persijilan baharu iaitu Pusat Pengeluaran Benih Padi, Kimanis Papar.

Sijil MS ISO 9001: 2008 yang diserahkan kepada semua lokasi persijilan semasa sambutan Hari Anugerah Perkhidmatan & Jasa Mu Dikenang 2014

b) Inovasi

Jabatan Pertanian Sabah telah berjaya menerima Anugerah Inovasi Harapan & Berpotensi Negeri Sabah melalui Inovasi teknik Pembibakan Vegetatif *Rafflesia keithii* di Taman Pertanian Sabah, Tenom yang dihantar untuk pencalonan Anugerah Inovasi Ketua Menteri . Hadiah kemenangan telah disampaikan semasa sambutan Hari Perkhidmatan Awam peringkat Negeri Sabah pada 12 Disember 2014.

*Jabatan menerima Anugerah Inovasi Ketua Menteri dalam kategori Inovasi Harapan & Berpotensi Negeri Sabah melalui Inovasi Teknik Pembibakan Vegetatif *Rafflesia keithii* di Taman Pertanian Sabah, Tenom.*

c) Pengiktirafan

Sambutan Hari Anugerah Perkhidmatan & JasaMu Dikenang telah diadakan pada 12 Disember 2014 bertempat di Dewan Serbaguna MAFI, Wisma Pertanian Sabah Kota Kinabalu yang telah disempurnakan oleh Setiausaha Tetap, Kementerian Pertanian dan Industri Makanan Negeri Sabah.

Seramai 52 orang menerima Anugerah Perkhidmatan Cemerlang dan seramai 73 orang pesara tahun 2014 telah menerima Sijil Penghargaan Perkhidmatan dalam majlis tersebut.

Selain daripada itu, Anugerah Kualiti kepada tujuh kategori pengurusan program/projek Jabatan, Anugerah Khas Kemahiran dan Anugerah Inovasi juga telah disampaikan.

Penganugerahan tersebut adalah sebagai pengiktirafan dan penghargaan atas usaha-usaha pejabat dan individu dalam menjayakan program-program jabatan dengan cemerlang.

Jadual 30 : Senarai pemenang anugerah kualiti & inovasi tahun 2014.

BIL	KATEGORI	PENERIMA
ANUGERAH KUALITI		
1.	Pengurusan Projek Pembangunan Komoditi Tanaman	Pejabat Pertanian Daerah Penampang
2.	Pengurusan Projek Usahawan Pertanian	Pejabat Pertanian Daerah Keningau
3.	Pengurusan Projek Industri Asas Tani	Pejabat Pertanian Daerah Tuaran
4.	Pengurusan Projek Pengeluaran Bahan Tanaman	Stesen Kelapa Menumbuk
5.	Pengurusan Belanjawan & Kewangan a) Kategori Stesen/Pusat Penyelidikan dan Latihan b) Kategori Pejabat-pejabat Pertanian Daerah	a) Stesen Penyelidikan Ulu Dusun, Sandakan b) Pejabat Pertanian Daerah Sandakan
6.	Keindahan Pejabat	Pusat Latihan Pertanian(Perkhidmatan) Timbang Menggaris, Kota Belud
7.	Perkhidmatan Kaunter Cemerlang	Pejabat Pertanian Daerah Tuaran
ANUGERAH INOVASI		
8.	Inovasi Teknik Pembiakan Vegetatif <i>Rafflesia keithii</i> .	Taman Pertanian Sabah, Tenom

Hari Anugerah Perkhidmatan Cemerlang & Jasamu Dikenang

d) Pengurusan pelanggan

Di bawah Program Pengurusan Pelanggan, jabatan telah mengambil tindakan kepada semua aduan yang diterima. Selain itu, Program Hari Bertemu Pelanggan (HBP) dianjurkan untuk mendapatkan maklumbalas pelanggan. Sepanjang tahun 2014, jabatan telah mengadakan program Hari Bertemu Pelanggan dan ikut serta yang dianjurkan oleh Kementerian Pertanian dan Industri Makanan Sabah sebanyak lima siri iaitu di daerah-daerah Pitas, Sook, Semporna, Kudat dan Beaufort.

Program Hari Bertemu Pelanggan

	Rumah Hijau di Daerah Kudat.
	Rumah Hijau di Daerah Sandakan.
	Pasir dari Filipina yang dipintas di Lapangan Terbang Antarabangsa, Kota Kinabalu T1.
	Daun Ketum yang dipintas di Pejabat Pos, Kota Kinabalu

Jadual 31 : Pencapaian kewangan program pengawasan dan pengawalan perosak tanaman tahun 2014 adalah seperti pada berikut:

Perkara	Jumlah Peruntukan (RM)	Pencapaian (RM)	Peratus Pencapaian
Peruntukan Negeri D28	750,000.00	668,014.87	91.07%
Peruntukan Umum S32	133,000.00	122,256.28	91.92%
Peruntukan Persekutuan D28	355,000.00	348,000.00	98.03%
Jumlah	1,238,000.00	1,138,271.15	91.94%

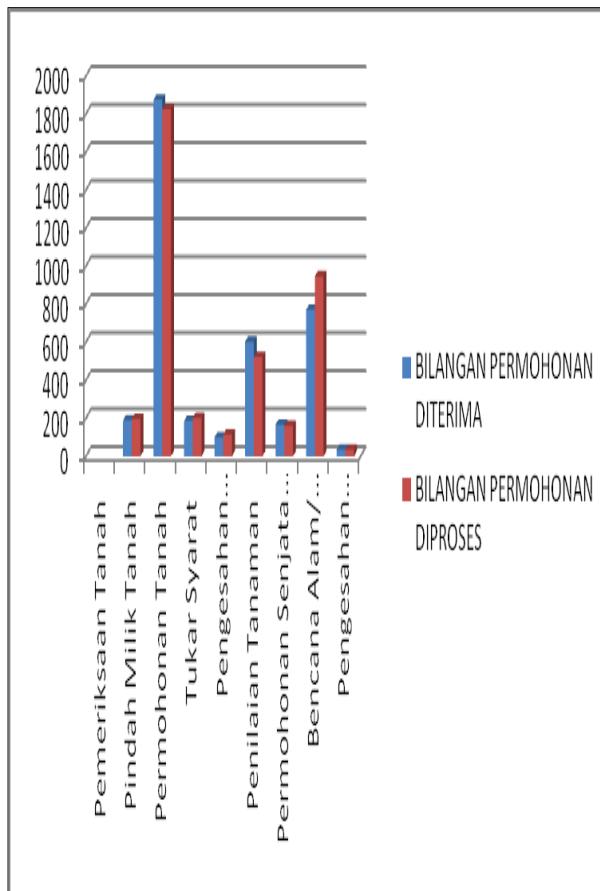
2.5 Program Perkhidmatan Kawalselia

Perkhidmatan kawalselia dilaksanakan oleh Seksyen Pengurusan Daerah, Seksyen Perancangan dan Seksyen Perlindungan Tanaman. Perkhidmatan ini berperanan dalam menyokong, mengawalselia dan menguatkuasakan peraturan serta undang-undang yang berkaitan dengan pembangunan sektor pertanian untuk memelihara kepentingan kerajaan.

Aktiviti yang melibatkan Jabatan Pertanian secara langsung ialah menguatkuasa akta kuarantin, kelulusan pelan pembangunan, penyiasatan pengeluaran padi bencana alam dan data-data pertanian. Sementara agensi-agensi lain seperti Penolong Pemungut Hasil Tanah, Jabatan Polis Diraja Malaysia dan lain-lain yang berkaitan mendapat perkhidmatan sokongan dari jabatan untuk keperluan mereka.

Aktiviti perkhidmatan kawalselia yang melibatkan Jabatan Pertanian secara langsung ialah menguatkuasa akta kuarantin, kelulusan pelan pembangunan, penyiasatan pengeluaran padi bencana alam dan data-data pertanian. Sementara agensi-agensi lain seperti Penolong Pemungut Hasil Tanah, Jabatan Polis Diraja Malaysia dan lain-lain yang berkaitan mendapat perkhidmatan sokongan dari jabatan untuk keperluan mereka.

Seksyen yang terlibat dalam melaksanakan perkhidmatan kawalselia adalah Seksyen Pengurusan Daerah, Seksyen Perancangan dan Seksyen Perlindungan Tanaman. Perkhidmatan ini berperanan dalam menyokong, mengawalselia dan menguatkuasakan peraturan serta undang-undang yang berkaitan dengan pembangunan sektor pertanian untuk memelihara kepentingan kerajaan.

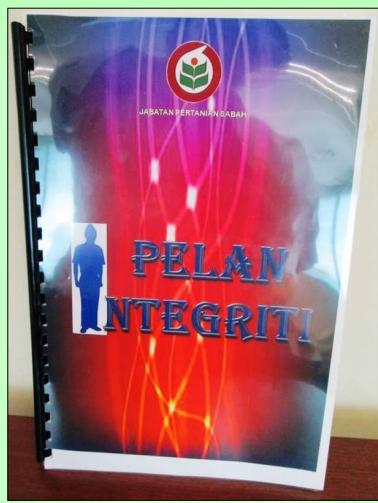

Pejabat Pertanian Lahad Datu dengan kerjasama PDRM Lahad Datu menjalankan pemeriksaan tanah.

Jadual 32: Pencapaian aktiviti perkhidmatan kawalselia bagi tahun 2014

AKTIVITI	BILANGAN PERMOHONAN	
	DITERIMA	DIPROSES
Pemeriksaan Tanah		
Pindah Milik Tanah	189	197
Permohonan Tanah	1,876	1,826
Tukar Syarat	186	202
Pengesahan Kesesuaian Tanah	100	115
Penilaian Tanaman	603	522
Permohonan Senjata Api	167	161
Bencana Alam/ Kerosakan Tanaman	771	947
Pengesahan Pembangunan	35	35
Penyiasatan Pengeluaran Tanaman		
Jumlah Penyiasatan (Bilangan)	52	52
Jumlah Keluasan Terlibat (M)	1,040	1,040
Kuarantin		
Sijil Fitosanitari	6,515	6,515
Import Permit	2,576	2,576
Butir-Butir Persampelan (Biasa)	909	909
Butir-Butir Persampelan (Khas)	97	97
Perihal Konsainmen (Sayur/ Buah)	7,409	7,409
Permohonan Pendaftaran Penanam Sayur-Sayuran	80	80
Permohonan Bekalan Benih		
Sawit		
Swasta	2	2
Pekebun Kecil	48	48
Koko		
Swasta	0	0
Pekebun Kecil	0	0

Program Penarafan Bintang Pelan-pelan Tindakan Jabatan Pertanian Sabah

Program Penarafan Bintang Laporan Penilaian Penarafan Bintang Jabatan Pertanian Sabah

